

Esineistön luettelointi Esineistön luetteloinnissa täydennettiin vanhan esineistön luetteloita sekä pyrittiin luetteloimaan uushankinnat välittömästi. Esineistöä kuvattiin tärkeysjärjestyksessä, samoin laadittiin mittapiirroksia.

Esineelliseen tallennustoimintaan liittyen museo on tarkastanut huoltoviraston hallussa olevan esineistön, joka huutokaupataan kaupungin antamien huoltokustannusten peittämiseksi. Kokoelmien kannalta merkittävistä esineistä esitettiin hintatarjoukset.

Kuva-arkisto Kuva-arkiston negatiiveja numeroitiin 4 427, kadunnimirekisteriin merkittiin 689 kuvaa, aiheenmukaiseen rekisteriin 544. Kuva-arkisto toimitti asiakkaille tilauksena 1 221 valokuvakopiota. Julkaisuoikeudesta maksettiin 94 kuvasta.

Kokoelmien inventointi Museo jatkoi v. 1972 aloitettua Uudenmaanläänin paikallismuseoitteiden kokoelmien inventointia keskuskortistoa varten Suomen Museoliiton myöntämällä 3 000 markan suuruisella apurahalla. Inventointi jatkui Helsingin pitäjän kotiseutumuseossa Vantaalla.

Esineiden lainaaminen Esineistöä ja valokuvia luovutettiin lainana näyttelyiden yms. laatimista varten seuraaville: Satamalaituksen näyttely »Satoja sataman vuosia», Oy Yleisradio Ab/TV-1, Valtionarkisto, Fennada-Filmi Oy, Filmiryhmä Oy, Avotakka, Oy Stockmann Ab ja Oy Tillander Ab.

Valokuvaustoiminta

Kaupunkikuvaus *Kaupunkikuvaus* oli toiminnassa keskeisellä sijalla ja ensisijaisena kohteena oli muutoksen alaiseksi joutuva rakennuskanta. Kuvausohjelmaa toteutettiin eri valokuvaajien ja oman henkilökunnan avulla koko kaupunkialueella. Kaupunkikuvaukseen sisällytettiin edelleen kaupunkilaisten arkielämään ja juhlapäiviin liittyviä aiheita. Kokoelmiin hankitusta esineistöstä pyrittiin valokuvaamaan merkittävimmät. Kuvausohjelmaa ovat toteuttaneet mm. valokuvaajat Kari Hakli ja Patrick Oras.

Tutkimus- ja julkaisuustoiminta

Tutkimukset Kertomusvuonna jatkettiin v. 1973 aloitettua *Vaasankatu-tutkimusta*, jonka kohteena oli 39 ruokakuntaa ja 21 toimipaikkaa. Tutkimukseen kuului edelleen laajamittainen asumiseen ja elintapoihin liittyvä haastattelu sekä sisustuksen ja irtaimiston inventointi mittapiirroksin ja valokuvauksin. Tämän lisäksi haastateltiin mm. Helsingin vanhoja satamatyöläisiä.

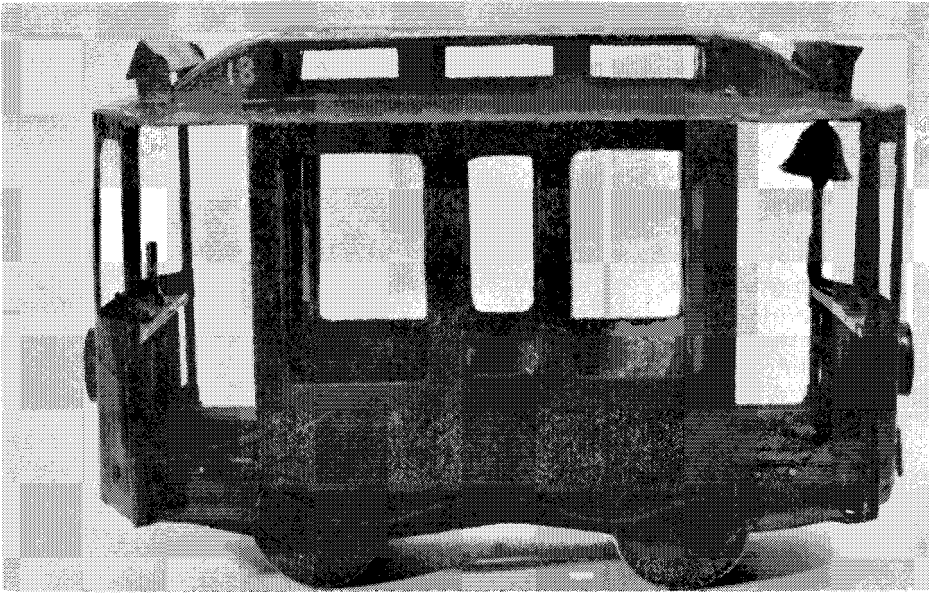
Vanhan kaupunginosan kaupungin omistamien kiinteistöjen *rakennushistoriallinen inventointi* aloitettiin. Kaupungintalokorttelin pohjoisivun rakennusten rakennusosien mittapiirtäminen jatkui.

Julkaisut ym. Kertomusvuoden aikana laadittiin museon toimesta seuraavat julkaisut yms.:
 - Toimintakertomus vuodelta 1973 (ruotsin- ja englanninkielinen referaatti), painosmäärä 500 kpl.
 - postikortteja (kuusi aihetta värillisenä ja seitsemän mustavalkoisena), kopiomäärä 5 000 kpl.
 - »Kauppatori silloin», näyttelyesite
 Myynnissä oli omien opaskirjojen ja postikorttien lisäksi Helsingin kaupungin ja Helsinki-Seura ry:n julkaisuja.

Näyttelytoiminta

Perusnäyttelyt Molempien osastojen perusnäyttelyt olivat avoinna klo 12-16, torstaisin klo 12-20, lauantaisin suljettuina. *Pääsymaksu* oli aikuisilta 1 mk., lapsilta, eläkeläisiltä, varusmiehiltä ja ryhmien jäseniltä 50 p. Torstaisin pääsy oli edelleen ilmainen. Pääsymaksua ei ole peritty koululais- yms. opintoryhmiltä, opiskelijoilta eikä tutkijoilta.

Pääosaston, Hakasalmen huvilan, uusittu perusnäyttely »Helsinki millainen olit?» avattiin yleisölle 11.9.

*Raitiovaunu, tehnyt veturinkuljettaja Frans Gröndahl pojalleen 1910-luvulla »oikean raitiovaunun» mallin mukaan.
Spårvagn, gjord av lokförare Frans Gröndahl åt sonen på a 1910-talet efter »en riktig spårvagn»
Foto Erkki Salmela 1975*

Kertomusvuonna järjestettiin seuraavat erikoisnäyttelyt:

1. »Kauppatori silloin»

Näyttely kuvasi valokuvien ja esinein Kauppatorin kehitystä sekä torin merkitystä ja elämää vuosisadan vaihteen Helsingissä. (3.-9.1., Oy Stockmann Ab:n Helsingin tavaratalon näyttelyhalli)

2. »Terveisiä Helsingistä»

Näyttelyssä oli esillä lähes 70 vuosisadan alun Helsinki-aiheista postikorttia, joiden näkymät oli kuvattu uudelleen 1973. (Näyttely, joka v. 1973 oli esillä Jugend-salissa, oli nyt kiertonäyttelynä Herttoniemen sivukirjastossa ja Ruotsinkielisellä työväenopistolla)

3. Uushankintoja

Kaupunginmuseon v. 1973 kokoelmiin karttunutta esineistöä ja valokuvia (Tuomarinkylän museo)

5. Joulun maisema

Jouluaiheisia kuvituksia 1920- ja 1940-luvuilta (Tuomarinkylän museo)

6. Kaupunginmuseon osasto Kansanvalistusseuran 100-vuotisnäyttelyssä Jugend-salissa.

*Erikois-
näyttelyt*

Lisäksi Kaupunginmuseo järjesti seuraavat tilaisuudet:

- Belgialaisten lasten ja aikuisten animaatioelokuvien viikko, järj. Lasten- ja nuorten elokuvayhdistys ry, Helsingin Juhlaviikkojen ohjelmistoa (30.8.-5.9., pääosasto)
- näytelmä-, laulu- ja leikkilaisuuksia lapsille syyskuussa 4 kertaa, Ylioppilasteatteri, Martti Inkinen ja Tilateatteri (pääosasto)
- Tapaninpäivä tiernapoikineen (sivuosasto)
- lehdistötilaisuuksia 3 kertaa ja avajaiset 2 kertaa.

*Muut ti-
laisuudet*

Molemmissa osastoissa järjestettiin opastettuja yleisökierroksia torstaisin klo 18.30 (suom.) sekä sunnuntaisin klo 14. (suom.) ja klo 15.00 (ruots.). Opastusta järjestettiin lisäksi erilaisille ryhmille, joista huomattavimpana olivat kansa- ja oppikoululuokat.

Opastus

Kävijä-määrä Perusnäyttelyihin ja erikoisnäyttelyihin tutustui 33 684 kävijää. Pääosastossa, joka oli avoinna 30.8. lähtien, oli kävijöitä 7 707 ja sivuosastossa, Tuomarinkylän museossa, 9 897. Ryhmäkävyn- tejä tehtiin 140 (3 668 henk.), joista valtaosan muodostivat kansa- ja oppikoululaiset. Tuomarinkylän osalta erottuivat lukuisimpina ryhmänä myös päiväkotien ja eläkeläisten ryhmät. Pääosaston aukiolopäivistä merkittävin oli sunnuntai (n. 30 % kävijöistä), samoin sivuosastossa. Lauantaisin museon perusnäyttelyt olivat edelleenkin suljettuina.

Tiedotustoiminta

Tiedotus Lehdistötilaisuuksia järjestettiin erikoisnäyttelyiden, v. 1973 uushankintojen ja pääosaston perusnäyttelyn avaamisen johdosta. Yleisötilaisuuksia ja erikoisnäyttelyitä mainostettiin tärkeimmissä päivälehdissä. Molempia osastoja mainostettiin lisäksi turisteille tarkoitetuissa julkaisuissa mm. Helsinki This Week. Helsingin liikennelaitos luovutti tilaa mm. kaupunginmuseota esittelevälle yhteismainokselle. Museon julistetta jaettiin Helsingin kaupungin virastoihin ja laitoksiin, suurimpiin kouluihin ja museoihin sekä yksityisiin liikkeisiin.

Helsingin kaupungin matkailutoimisto luovutti näyteikkunoitaan museon näyttelyiden esittelylle. Useat päivälehdet ovat aktiivisesti julkaisseet tietoja museon toiminnasta mm. tapahtumia ja näyttelyitä esittäväillä palstoillaan.

Toimitilat

Kuva-arkisto Kertomusvuoden alusta saatiin kunnostettuna käyttöön edellisenä vuonna kuva-arkistolle vuokratut 376 m²:n suuruiset toimitilat talossa Fabianinkatu 9-11. Tiloihin voitiin sijoittaa viisi työpaikkaa ja neljä asiakaspaikkaa. Valokuvakopioiden säilyttämiseksi saatiin asianmukainen liukuhyllystö ja negatiiveille päivänvaloton varastotila. Kuva-arkisto tarjoaa tilat myös *maalausten ja piirustusten varastoinnille* sekä *valokuvalaboratoriolle*.

Pääosasto Pääosaston, Hakasalmen huvilan, sisäpuolinen korjaustyö, joka oli alkanut vuoden 1973 marras- kuussa, valmistui kesän lopulla. Työn yhteydessä ajanmukaistettiin toimisto- ja näyttelytilojen valaistus. Maalaustyön yhteydessä uusittiin mm. kolmen interiöörinäyttelyhuoneen seinien värit, jotka valittiin eräistä helsinkiläistaloista löytyneiden, 1840-luvulle ajottuvien mallien mukaisiksi. Näihin huoneisiin suunniteltiin myös uudet tyylinmukaiset ikkunaverhoasetelmat, jotka valmisti Helsingin kaupungin huoltolautakunnan työkeskus. Useimpiin näyttelyhuoneisiin hankittiin lisäksi uusi näyttelypanelisto, jonka avulla on entistä paremmat mahdollisuudet toteuttaa havainnollista via näyttelyitä alunperin asuintaloksi suunnitellussa rakennuksessa.

**Hälytys-
laitteet
ym.** Molemmissa osastoissa on murtohälytin- ja palohälytinlaitteisto, joille järjestettiin vuosittainen huolto. Pääosastossa uusittiin ja täydennettiin murtohälytinlaitteistoa toisen kerroksen huoneitten osalta. Pääosaston toisen kerroksen näyttelyhuoneisiin hankittiin suuritehoiset Defensor-merkkiset ilmankostutuslaitteet.

Yksi pääosaston näyttelyhuoneista varustettiin pimennysverhoilla, minkä vuoksi huonetta nyt voidaan tarvittaessa käyttää myös luentosalina. Pääosastoon saatiin myös automaattinen diakuvien katselulaite.